

EXPUNERE DE MOTIVE
Proiect de Lege
privind utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale

În contextul revoluției tehnologice globale din domeniul inteligenței artificiale (AI), este imperativ ca România să adopte un cadru legislativ modern și coerent, care să răspundă provocărilor și oportunităților pe care le prezintă această tehnologie emergentă. În ultimele decenii, progresele în AI au depășit orice imaginație, iar aplicabilitatea sa se întinde acum de la domenii tehnice avansate, precum automatele de învățare și procesarea datelor mari, până la aplicații în sănătate, educație, justiție și chiar guvernare. Cu toate acestea, în ciuda beneficiilor imense ale acestei tehnologii, apariția unor riscuri semnificative pentru ordinea socială, drepturile fundamentale ale cetățenilor și chiar pentru echilibrul democratic al societății nu poate fi ignorată.

În România, ca și în întreaga Uniune Europeană și pe plan global, utilizarea AI nu este reglementată într-un mod complet și adecvat la ritmul rapid al dezvoltării tehnologice. Deși există diverse inițiative europene de reglementare, legislația națională necesită un cadru legislativ precis și adaptat realităților specifice ale țării noastre, care să răspundă în mod adecvat riscurilor emergente. În acest sens, propunerea unui proiect de lege care reglementează utilizarea inteligenței artificiale în România devine o necesitate stringentă, mai ales în contextul în care AI poate influența în mod fundamental drepturile, libertățile și integritatea indivizilor.

I. Necesitatea reglementării inteligenței artificiale în România;

Inteligența artificială reprezintă un instrument revoluționar, însă, dacă nu este gestionată corespunzător, poate deveni o sursă de abuzuri și amenințări la adresa drepturilor fundamentale ale cetățenilor. Într-o lume tot mai interconectată și digitalizată, unde datele personale și informațiile private sunt adesea colectate și procesate în masă, riscurile de a încălca drepturile indivizilor devin tot mai evidente.

Aceste riscuri includ:

Supravegherea masivă - utilizarea tehnologiilor AI pentru urmărirea și monitorizarea comportamentului cetățenilor fără consimțământul acestora, ceea ce poate duce la încălcarea dreptului la viață privată.

Discriminarea algoritmică - deciziile automatizate bazate pe datele procesate de sisteme AI pot perpetua inegalitățile sociale, cum ar fi discriminarea rasială sau de sex, prin preluarea prejudecăților din datele istorice.

Manipularea informației - AI poate fi folosită pentru a crea și răspândi informații false sau distorsionate, punând în pericol democrația și integritatea proceselor electorale.

Deciziile opace - sistemele de AI care iau decizii automatizate fără a putea oferi explicații clare sau justificări transparente pentru acestea, afectând astfel dreptul la un proces echitabil și dreptul la explicarea deciziilor ce influențează viața individului.

Aceste riscuri subliniază necesitatea reglementării stricte a utilizării AI, în scopul de a proteja drepturile fundamentale ale cetățenilor și de a preveni abuzurile care pot surveni într-un sistem tehnologic necontrolat.

I. Reglementarea AI pentru protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor;

Unul dintre pilonii fundamentali ai democrației este respectarea drepturilor și libertăților individuale, iar reglementarea utilizării AI trebuie să pună un accent deosebit pe protecția acestora. Este esențial ca orice utilizare a AI care are impact asupra indivizilor să fie realizată în mod transparent, responsabil și în conformitate cu principiile etice fundamentale.

Un aspect esențial al reglementării AI este transparența. Orice sistem AI utilizat pentru a lua decizii care afectează indivizi trebuie să fie explicabil. Este inacceptabil ca cetățenii să fie afectați de decizii automatizate fără a avea posibilitatea de a înțelege cum și de ce au fost luate aceste decizii. De asemenea, AI trebuie să fie utilizată cu respect față de viața privată a individului, iar orice proces de colectare, stocare și procesare a datelor personale trebuie să fie transparent și să respecte standardele înalte de protecție a datelor, în conformitate cu regulamentele internaționale precum GDPR.

Un alt principiu fundamental este răspunderea. Utilizatorii și dezvoltatorii de AI trebuie să fie răspunzători pentru efectele negative ale utilizării tehnologiilor AI, iar orice utilizare abuzivă a acestora trebuie să fie sancționată sever, pentru a descuraja orice formă de manipulare sau de discriminare algoritmică.

II. Necesitatea sancțiunilor severe pentru utilizarea abuzivă a AI;

În contextul în care AI poate afecta în mod profund libertățile individuale, este imperativ ca orice abuz în utilizarea acesteia să fie sancționat ferm. Folosirea AI pentru a încălca drepturile fundamentale ale cetățenilor, cum ar fi supravegherea excesivă, discriminarea sau manipularea, trebuie să atragă sancțiuni severe. Aceste sancțiuni trebuie să includă nu doar amenzi substanțiale, ci și pedepse cu închisoarea, pentru a descuraja utilizarea AI în scopuri care ar putea pune în pericol ordinea democratică sau ar putea afecta grav libertățile fundamentale.

În acest sens, pedeapsa cu închisoarea reprezintă o măsură necesară pentru a asigura responsabilitatea și pentru a preveni abuzurile. Este esențial ca orice entitate publică sau privată care utilizează AI în mod abuziv să răspundă în fața legii, iar pedepsele aplicate să fie proporționale cu gravitatea faptei.

III. Concluzii și recomandări;

Inteligența artificială poate deveni o forță pozitivă pentru dezvoltarea societății, însă utilizarea sa fără reglementări clare și stricte poate reprezenta o amenințare pentru democrație și drepturile cetățenilor. De aceea, reglementarea AI trebuie să fie un proces continuu, adaptabil și informat, care să țină cont atât de nevoile economice și sociale ale țării, cât și de riscurile emergente.

Propunerea de lege care reglementează utilizarea AI în România este un pas esențial în crearea unui cadru legislativ care protejează drepturile fundamentale ale cetățenilor și garantează o utilizare responsabilă și transparentă a tehnologiilor AI.

Prin adoptarea unui astfel de cadru legislativ, România își poate consolida locul în fața provocărilor tehnologice ale viitorului, asigurându-se că dezvoltarea AI va fi o forță de bine pentru întreaga societate, nu o amenințare la adresa drepturilor și libertăților fundamentale.

Initiator
Ninel PEIA
Sentator al României
Chestor al Senatului
Partidul S.Q.S. România

Lista sustinatorilor:

Propunere legislativa privind utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale

DEPUTAT SIMONA ELENA MACOVI' / H/S

SENATOR PETRU GRIGORE ADRIAN

DEPUTAT IONEL GONDESU

SENATOR DUMITRU MANEA

DEPUTAT CONSTANTINESCU ANDRÉ-CLAUDIE

DEPUTAT IONUT IOAN - FLORIN

DEPUTAT VLAD-ANDREI VILDA

DEPUTAT OLIVIANU SORIN GEORGE

DEPUTAT KAGY VASILE

DEPUTAT IONESCU TUDOR

RUSU IOAN CRISTIAN

IOANES ELENA-LAURA

PLOPESCU ROSICA

DEPUTAT MADAHI

DEPUTAT ROȘA

DEPUTAT FLORIN

SEN. CERNIA NADIA COSMINA

SEN. CLEMENT SAVA

SENATOR CUSNIR ROSICA

SEN. DNEA OLGA

SENATOR PETRU BORIS SILVIA

COABNA